

Pelastakaa Lapset

EVÄITÄ ELÄMÄLLE 2023

Tukea syrjäytymisvaarassa oleville ja
vähävaraisten perheiden lapsille Suomessa

EVÄITÄ ELÄMÄLLE

Pitkittynyt Ukrainan sota, inflaatio ja elinkustannusten nousu ovat ajaneet vähävaraiset ja muutoin haastavassa elämäntilanteessa elävät lapsiperheet ahdingolle. Lasten elämässä tämä näkyy erityisesti siinä, että kaikilla ei ole tasavertaisia mahdollisuuksia aloittaa tai jatkaa heille tärkeää harrastusta. Perheissä on myös jouduttu tinkimään ruoan määrästä ja laadusta.

Pelastakaa Lasten Eväitä Elämälle -ohjelmalla tuetaan vähävaraisten perheiden lapsien harrastus- ja opiskelumahdollisuuksia. Tukea myönnetään lapsille, joiden harrastusmahdollisuudet ovat uhattuna tai joilla on ollut haasteita kattaa toisen asteen opinnoista aiheutuvia kustannuksia perheen vähävaraisuuden tai muiden sosiaalisten haasteiden vuoksi. Lisäksi vuonna 2020 aloitettua ruokalahjakorttien jakamista jatkettiin jälleen vuonna 2023. Ruokalahjakortteja jaettiin vaikeaan taloudelliseen tilanteeseen joutuneille lapsiperheille. Paikallisyhdistykset tukivat myös suomeen sotaa paenneita ukrainalaisia lapsiperheitä harrastustuen ja ruokalahjakorttien muodossa.

Eväitä Elämälle -ohjelman tavoitteena on edistää lasten yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja hyvää kehitystä. Tavoitteena ovat pysyvät muutokset lasten ja nuorten elämään niin yksilöiden kuin yhteiskunnankin tasolla. Ohjelmaa toteutetaan valtakunnallisesti noin 60 paikkakunnalla ja se rahoitetaan täysin lahjoitusvaroin.

Eväitä Elämälle -ohjelman tukimuodot ovat

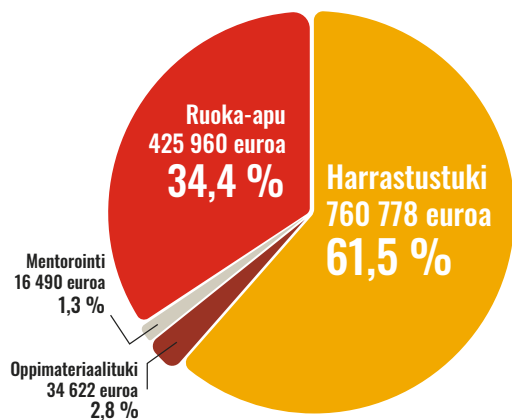
- harrastustuki
- oppimateriaalituki toisen asteen opiskelijoille
- mentorointi yläkoululaisille
- ruokalahjakortit

Vuonna 2023 harrastustukihakemusten määrä kasvoi huomattavasti ja määrä oli niin suuri, ettei tukea pystytty myöntämään kaikille tukea hakeneille.

KUVA: ANNA AUTO / PELASTAKAA LAPSET

Yli 13 000 lasta sai tukea Eväitä Elämälle –ohjelmasta **vuonna 2023**

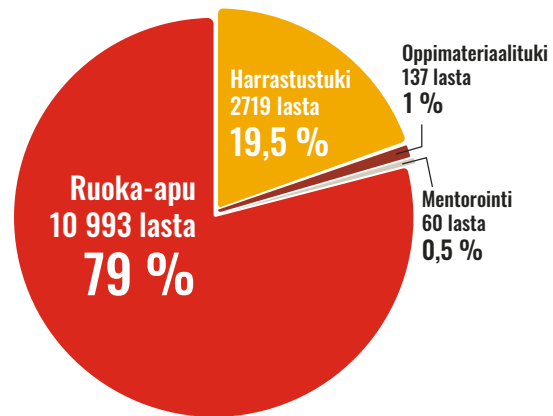
**Tukea jaettiin yhteensä
1 237 850 euroa**

Harrastustuki: 760 778 euroa

Oppimateriaalituki: 34 622 euroa

Mentorointi: 16 490 euroa

Ruoka-apu: 425 960 euroa

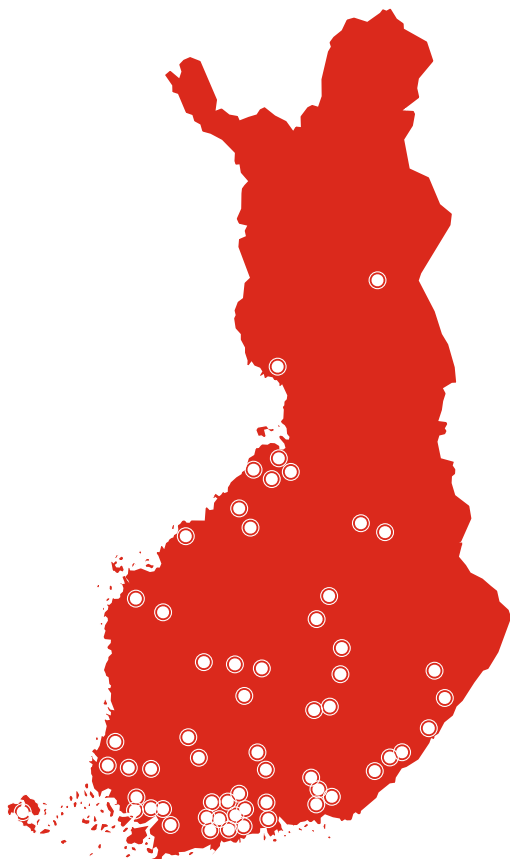
**13 909 lasta
sai tukea**

Harrastustuki: 2719 lasta

Oppimateriaalituki: 137 lasta

Mentorointi: 60 lasta

Ruoka-apu: 10 993 lasta

**Ohjelmassa oli mukana
59 paikallisyhdistystä,
5 aluetoimistoa sekä
Pelastakaa Lasten
keskustoimisto**

HARRASTUSTUKI

Harrastustukea jaettiin yhteensä **760 778 euroa**. Tukea sai yhteensä **2719** lasta ja nuorta, joista **141** oli ukrainalaisia ja sillä katettiin harrastusvälinekustannuksia, kausi- ja tuntimaksuja sekä muita osallistumisen edellyttämiä kustannuksia.

”

Harrastustuki on todella mahtava asia, itse en olisi pystynyt tarjoamaan lapselleni harrastukseen mahdollisuutta ja koko ajan olisin tuntenut syyllisyyden tunnetta siitä mitä mahdollisuutta en voinut lapselleni antaa.

OPPIMATERIAALITUKI

Oppimateriaalitukea jaettiin yhteensä **34 622 euroa**. Tukea sai **137** lukiossa tai ammatillisessa koulutuksessa opiskelevaa nuorta. Oppimateriaalituella katettiin opiskeluista aiheutuneita kuluja niille, jotka eivät vielä kuulu maksuttoman toisen asteen piiriin. Oppimateriaalituella on tuettu myös maksuttomuuden piiriin kuuluvia nuoria niiden kustannusten osalta, jotka heidän lakimuutoksesta huolimatta tulee edelleen itse pystyä kattamaan.

”

En olisi pystynyt käymään lukiota ollenkaan. Tämä tuki mahdollisti minun opiskelun.

Tärkeä rakas harrastus

Harrastamiseen liittyy jotain valtavan henkilökohtaista, jota ei oikein tarvitsekaan osata selittää muille. Motivaatio on kiehtova voima, jonka lapsi oppii itsensä tunnistamaan.

Kun Ilia, 15, liittyi vuosi sitten Korson palloseuraan, hänen osaamisensa otettiin ilolla vastaan. Kymmenen vuotta jalkapallon parissa näkyi ja tuntui pojan tekniikassa ja pelitaidoissa. Ilia oli vasta viiden vanha, kun alkoi käydä katsomassa kymmenen vuotta vanhemman isoveljensä pelaamista. Ei hänen olisi ollut pakko, mutta jokin häntä veti jalkapallossa puoleensa. Puoli vuotta myöhemmin hänkin jo opetteli pallonkäsittelyn tekniikoita. Ja sillä tiellä hän on edelleen.

Jalkapallo merkitsee hänelle paljon. Kun hän pelaa, hän on pelin sisällä, pelasipa hän missä vain. Pallo on aina sama. Säännöt ovat samat. Pelitekniikat voivat vaihtua, mutta peliä luetaan aina omin silmin. Tekniikka ja nopeus ratkaisevat. Kentällä on tilanteita, niiden ennakointia, siirtojen arvioimista, ja ennen muuta mahdollisuuksia tehdä maali. Kun peli puhuu, Ilia kuulee vain sen.

Korson kentällä sataa. Ollaan jo syksyssä. Vielä sade ei ole hyytävän kylmää, mutta kyllä vesi kastelee. Se ei Iliaa haittaa, sillä nappisten jalkaan laittamisessa on paljon tuttua, kotoista, jopa turvallista. Korson palloseura alkaa olla jo hänelle tuttu, mutta suomen kieli on edelleen vierasta.

Pakolaisena Suomeen

Ilia saapui Suomeen äitinsä Elenan kanssa mielipidepakolaisena. Hänen perheensä ei ole ollut poliittisesti oikeamielinen Putinin sodan syistä. Tutuissa puitteissa elämisestä alkoi muodostua kotiseudulla asennevankila; ellet ole Venäjän puolella, olet Venäjää vastaan. Eräänä päivänä päätös oli valmis, ja Ilia ja hänen äitinsä poistui-
vat maasta. Ilian veli asuu edelleen Venäjällä.

Kun jättää kaiken taakseen, uuden elämän alku on vastaanottokeskuksessa. On selvää, että kaiken jättämisellä tarkoitetaan myös harrastusta.

– Olen pelannut puolet elämästäni. Se on jo osa identiteettiäni. Hain Venäjällä urheilukouluun voidakseni oppia pelaamaan jalkapalloa, Ilia kertoo tulkin avustuksella. – Venäjällä ei ole seuratoimintaa kuten Suomessa eikä sarjatasoja, vaan pelit käydään federaatiotasolla. Venäjällä ei siten ole myöskään harrastusmaksuja kuten Suomessa.

KUVA: ANNA AUTIO / PELASTAKAA LAPSET

Eihän minulla ole mitään

Vastaanottokeskuksessa Iialla ei ollut mitään siitä elämästä, jossa hän oli varttunut. Tyhjiys tuntui teini-ikäisestä pojasta kolkolta. Hän ei osannut uuden maan kieltä, hänellä ei ollut ystäviä, vaikka sukulaisia Suomes-
sa onkin, ja äiti. Ilian äitiä pojan tilanne suretti, mutta 600 euron kuukausitulo riittää nipin napin ruokaan, ei mihinkään muuhun. Vieraassa maassa kielitaidottomana myös äidin mahdollisuudet auttaa poikaansa olivat nolla.

Kiitos vastaanottokeskuksen toimihenkilön aktiivisuuden, hän alkoi selvittää millä keinoin Ilia pääsisi jälleen hänelle merkityksellisen harrastuksen pariin. Ratkaisuksi löytyi Pelastakaa Lasten Eväitä Elämälle -harrastustuki.

– Pelatessa olen pelaaja, en oikein minkään maan kansalainen. Harjoituksissa olen oppinut suomea, koska haluan ymmärtää valmentajan ohjeita. Seurassa on suomalaisia ja muualta Suomeen muuttaneita. Minut on otettu hyvin vastaan ja olen saanut ystäviä, kertoo Ilia. Sitten hän juoksee takaisin kentälle ja katoaa poikaporukkaan.

MENTOROINTI

Vuonna 2023 mentorin tukea sai **60 lasta**. Mentorointiin liittyviin kustannuksiin käytettiin **16 490 euroa**.

Mentorointi on yläkouluikäisille suunnattua varhaista tukea ja ohjausta. Tavoitteena on lapsen opiskelu- ja oppimistaitojen vahvistaminen ja koulunkäynnin motivaation lisääminen.

Mentorointi perustuu vertaistukeen. Mentoreina toimivat paikallisyhdistysten rekrytoimat nuoret aikuiset, joilla on halua ja taitoa kohdata nuoria.

KUVA: ANNA AUTIO / PELASTAKAA LAPSET

”
Sain hyvät
lähtökohdat siihen,
että menee lukioon ja
matikan osaaminen
on hallussa.

RUOKALAHJAKORTIT

Suuren tarpeen ja inflaation vaikutuksien vuoksi Pelastakaa Lapset jatkoi vuonna 2020 aloitettua ruokalahjakorttien jakamista vaikeassa taloudellisessa tilanteessa oleville lapsiperheille. Kortteja jakoi **50 paikallisyhdistystä** ja **5 aluetoimistoa**. Jakelussa paikallisyhdistykset tekivät laajasti paikallista ja alueellista yhteistyötä eri toimijoiden, kuten sosiaalitoimen ja diakoniatyön, kanssa. Näin tavoitettiin tehokkaasti apua tarvitsevat perheet. Aluetoimistot jakoivat ruokalahjakortteja oman toimintansa piiriin kuuluville lapsiperheille.

Ruoka-apua sai vuoden 2023 aikana **4773** perhettä ja **10 993** lasta. Ukrainalaisille lapsiperheille ruokalahjakortteja jaettiin **458** kpl. Ruoka-apuun käytettiin **425 960** euroa.

”
Olemme erittäin kiitollisia
ruoka-avusta, jonka saimme
Pelastakaa Lapset ry:ltä
haastavassa elämäntilanteessa.
Tuki ilahdutti suunnattomasti!

Lapsiperheköyhyys moniulotteisena ilmiönä edellyttää monenlaisia toimenpiteitä

Suomessa elää pienituloisissa perheissä noin 120 000 lasta. Määrän on arvioitu lisääntyvän hallituksen sosiaaliturvaan kohdistamien leikkausten myötä. Leikkaussuunnitelmat ovat herättäneet paljon huolta. Suunnitelmat ovat myös ristiriidassa YK:n lapsen oikeuksien komitean Suomelle antamien suositusten kanssa välttää köyhyystai syrjäytymisriskissä oleviin lapsiin kohdistuvia sosiaaliturvan leikkauksia.

Huoli köyhyyden lisääntymisestä ja syvenemisestä on perusteltu. Köyhyydellä on monia vaikutuksia lasten elämässä. Vaikutukset voivat olla pitkäkestoisia ja aikuisuuteen asti ulottuvia. Lapsilla köyhyys yhdistyy erityisesti sosiaalisiin suhteisiin, mahdollisuuksiin kuulua joukkoon ja tehdä samoja asioita kuin ikätoverit.

Pelastakaa Lasten vuosittain toteuttama Lapsen ääni -kysely kertoo pienituloisten lasten köyhyyden kokemuksista lasten itsensä kertomana. Vuoden 2023 kyselyyn vastasi yli 1700 12–17-vuotiasta lasta ja nuorta. Kyselyn tuloksissa heijastuu entisestään heikentynyt toimeentulo ja hyvinvointi. Pienituloisten perheiden lasten arjessa on puutteita, ja pulaa on jopa ruoasta. Moni kokee hyvinvointinsa ja mielenterveytensä heikoksi.

Lapsen ääni -kyselyn mukaan pienituloisten perheen lasten harrastusmahdollisuudet ovat selvästi heikommät kuin paremmin toimeentulevilla. Noin joka toinen pienituloisen perheen lapsi koki elämän epävakana ja tulevaisuuden huolettavana. Yksinäisyyden kokemuksia oli monella.

Lasten kokemukset osoittavat, että köyhyyteen liittyy hyvin moniulotteisia vaikutuksia. Lapsiperheköyhyys onkin niin kutsuttu viheliäinen ongelma, joka on luonteeltaan moniulotteinen. Moniulotteisena ongelmana köyhyyteen ei ole olemassa yhtä ainoaa ratkaisua, vaan ratkaisuisakin tarvitaan moniulotteista näkökulmaa.

Pelastakaa Lapset pyrkii vastaamaan moniulotteisuuden tarpeeseen keskittymällä kolmeen lapsiperheköyhyystyön osa-alueeseen. Lapsen ääni -kyselyn kautta kerätään lasten omakohtaisia kokemuksia pienituloisuudesta. Näin voidaan lisätä ymmärrystä köyhyyden ilmiöstä lasten kokemana. Lasten omakohtaisen tiedon perusteella voidaan myös paremmin tiedostaa ja tunnistaa niitä tarpeita, joita pienituloisissa perheissä on, sekä vastata näihin tarpeisiin ja nostaa niitä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa esiin.

Toisena työn osa-alueena on pienituloisten perheiden konkreettinen avustamistyö Eväitä Elämälle -ohjelman kautta. Ohjelmalla tuetaan vähävaraisten perheiden lasten ja nuorten mahdollisuuksia osallistua ja toimia aktiivisina yhteiskunnan jäseninä. Ohjelman tukimuotoina ovat lapsille kohdennetut harrastus- ja oppimateriaalituki sekä mentorointi ja perheille suunnatut ruokalahjakortit.

Kolmantena osana lapsiperheköyhyystyötä on vaikuttamistyö. Jotta köyhyyden kaltaiseen viheliäiseen ongelmaan löydetään ratkaisuja, tarvitaan rakenteellisia muutoksia ja vaikuttamista päätöksentekoon. Keskeistä on sitoutuminen lapsiperheköyhyyden vähentämiseen ja varmistaa lapsen oikeus toimeentuloon ja sosiaaliturvaan. Päätöksenteossa tulee muistaa lapsivaikutusten arviointi ja YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen velvoittavuus huolehtia lapsen edun ensisijaisuudesta.

KUVA: NINA SALORANTA / PELASTAKAA LAPSET

AUTA VÄHÄVARAISTEN PERHEIDEN LAPSIA

Lahjoituksesi avulla ehkäistään lasten ja nuorten syrjäytymistä kotimaassa.

Tee lahjoitus: pelastakaalapset.fi/lahjoittaminen

Lahjoitustili: FI64 1017 3000 2107 27, viestiksi ”Eväitä Elämälle”

*Keräyslupa: Poliisihallitus RA/2022/1401, myönnetty 12.10.2022, voimassa toistaiseksi
1.1.2023 alkaen koko Suomen alueella Ahvenanmaata lukuun ottamatta.
Varat käytetään Pelastakaa Lasten Eväitä Elämälle -ohjelmaan.*

Pelastakaa Lapset

Pelastakaa Lapset on maailman johtava sitoutumaton lapsijärjestö, joka saa aikaan välitömiä ja pysyviä muutoksia lasten elämässä.

Yhdessä turvaamme jokaisen lapsen oikeuden elämään, suojeluun, oppimiseen ja osallisuuteen Suomessa ja maailmalla.

Koska lasten tulevaisuus alkaa nyt.

pelastakaalapset.fi